

Geen kunst?

De vaste commissie van de Tweede Kamer voor de Rijksuitgaven heeft de tanden gezet in een zware kluit: de op 9 juni 1981 door de minister-president aan het parlement aangeboden drie eindrapporten en dertig deelrapporten, die door ambtelijke werkgroepen zijn opgeleverd in het kader van de eerste ronde Heroverwegingen 1). De voortgang aan het Binnenhof is traag; inmiddels malen de ambtelijke molens gestaag door: als vrucht van een tweede ronde Heroverwegingen werd eind juni van dit jaar de laatste hand gelegd aan een nieuwe reeks rapporten.

Een daarvan heeft betrekking op „wettelijke voorschriften in verband met de economische ontwikkeling”. Oogmerk van de werkgroep die dit rapport opstelde was inzicht te krijgen in economische aspecten van afschaffing of beperking van de werkingssfeer van door overheidsorganen uitgevaardigde voorschriften. Veel overheidsvoorschriften die — mede — zijn gericht op de marktsector hebben tot gevolg dat producenten voor extra kosten staan. Deze „verborgen beleidskosten” komen niet tot uitdrukking op de rijksbegroting maar zijn daarom niet minder reëel.

De belangstelling binnen de economische wetenschap voor „deregulering” houdt verband met de opkomst van de „supply side economics”. Kenmerkend voor deze stroming is dat de economische stagnatieverschijnselen van dit ogenblik worden verklaard vanuit belemmeringen die inwerken op het aanbodgedrag van economische subjecten. Door het wegnemen van aanbodrestricties zou economisch herstel worden bespoedigd.

Naar verluidt heeft de werkgroep Deregulering vier wetgevingsterreinen als „case study” onder de loep genomen:

1. de bouw- en ruimtelijke-ordeningswetgeving;
2. de arbeidsomstandighedenwetgeving;
3. de prijs- en economische-mededingingswetgeving;
4. de vestigings- en winkelsluitingswetgeving.

Op zich valt het toe te juichen dat onderzoek naar de (al dan niet verborgen) kosten en effecten van regulering van de grond komt. Te hopen valt dat zulk onderzoek geleidelijk zal worden uitgebreid tot andere terreinen van regelgeving. Behalve naar vermindering van overheidsvoorschriften zelf — waar dat maar mogelijk en verantwoord is — zou het onderzoek zich naar mijn smaak ook

moeten richten op vermindering en stroomlijning van de vaak enorme ambtelijke rompslomp binnen het overheidsapparaat. Als het ware een kwestie van „debureaucratisering”. Op de wenselijkheid van „debureaucratisering” werd ik onlangs nog eens geattendeerd.

Toen ik in aangenaam gezelschap in een fraaie Leidse stadstuin vertoefde, werd mij door een van de aanwezigen onverhoeds een koffertje in handen gedrukt dat thuis — bij nadere inspectie — een soort „pak van Sjaalman” bleek. Uit het koffertje diepte ik een zeer omvangrijk rapport op van het Wetenschappelijk Instituut ter Voorkoming van het Gerucht (WIVG) van de Technische Hogeschool Delft. Daarin wordt verslag gedaan van een onderzoek Integraal gedragscode media ten opzichte van kunst versus gerucht 2). Het rapport documenteert de lijdensweg van een scheppend kunstenaar, die via een gemeentelijke aankoop-tentoonstelling een tekening verkoopt. De afrekening vindt met vertraging plaats. Het kunstwerk wordt op een tentoonstelling in een ziekenhuis niet opgehangen (te naakt), raakt later op een andere expositie beschadigd. Het dossier bevat de complete (deels nonsensicale) correspondentie over de aankoop en latere incidenten, met onder andere de gemeentelijke commissie voor Beeldende Kunsten in Den Haag, de wethouder, de Stichting Culturele Raad van Zuid-Holland, de Vereniging Overleg van Artoteken, de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars, de Stichting Beeldrecht en het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

Geleidelijk aan daagt bij de lezer die zich door het rapport heenworstelt het besef dat er iets niet klopt. Het dossier is niet het zwartboek van een individuele, door de overheidsbureaucratie onjuist behandelde kunstenaar, maar het vormt zelf een kunstuiting. Uit stukken helemaal onderin het koffertje maakte ik op dat het WIVG-project is voorgedragen voor een CRM-subsidie uit de pot voor

experimentele en kunstvernieuwend projecten. Deel van het WIVG-project is „de realiteit en fantasie van een kunstwerk te transformeren naar wetenschap en administratie, om de van bovenaf door wetenschap en administratie opgelegde versluiering van creativiteit te gebruiken als expressie”.

De Algemene Projecten Commissie van de Raad voor de Kunst meende dat de bijbehorende subsidie-aanvraag van 49 mille kon worden gehonoreerd. De commissie motiveerde haar beslissing met de overweging „dat door het satirisch-parodistische karakter, maar vooral door de wijze waarop begin en einde van het project worden gekoppeld, sprake is van een kunstvernieuwend project”. Deze subsidiebeslissing vormde — zo zal men allicht hebben begrepen — geen op zich zelf staande zaak. De correspondentie betreffende de subsidie vormt zelf al weer een onderdeel van het steeds maar uitdijende dossier. Er is sprake van een administratief „Droste-effect”.

Uit de briefwisseling van subsidie-aanvrager en Raad voor de Kunst van enkele weken geleden blijkt dat het positieve advies niet aan CRM is uitgebracht, omdat de Algemene Projecten Commissie als protest tegen bezuinigingen (met zeven ton) op de experimentenpot haar werkzaamheden heeft opgeschort.

De ad hoc Heroverwegingen waartoe departementen door de *Voorjaarsnota 1982* zijn gedwongen, laten overal sporen na. Meestal gaat het hier om minder weloverwogen maatregelen dan bij de „echte” Heroverwegingen. Een argument om met de laatste door te gaan en er de „debureaucratisering” nadrukkelijk bij te betrekken. Opeens blijken nu ook het begin en einde van deze „kolom” te zijn gekoppeld.

1) M. B. Engwirda, De Tweede Kamer geeft zich op het heroverwegingspad, *Openbare Uitgaven*, juni 1982, blz. 123-128.

2) WIVG, *Rapport dossier 733 IGM* (Integraal Gedragscode Media), Postbus 16099, 2301 GA Leiden.